

NÄTVERKET SVENSKA KULTURLANDSKAP
VÄLKOMNAR TILL EN TRÄFF OM

Ängshävd och lieslåtter

VID FÅGELSJÖ VÄRLDSARVSGÅRD BORTOMÅA
27-28 juni 2023

I SAMVERKAN MED

Fågelsjö
Gammelgård

ÖPPEN BY

Ängsträff 2023: tre teman

Hej!

På årets träff kikar vi bakom ängshävd och lieslåtter på det som måste finnas innan den kan börja; redskap och ängsmark. Vi fördjupar oss i tre ämnen: framställning av brynen och slipstenar, restaurering av ängsmark och liesmide. Ämnena tar fasta på platsens unika förutsättningar: Fågelsjö gammelgård är känd för sin unikt välbevarade huvudbyggnad, men det omgivande kulturlandskapet har fallit i glömska och behöver väckas ur sin sömn. På gården finns en rik smidesträdion, och inom tio mils radie ligger båda de två aktiva tillverkarna av brynsten och slipsten som finns i landet. Träffen arrangeras i samverkan med Fågelsjö Gammelgård, Länsstyrelsen i Gävleborgs län och det lokala initiativet Öppen by.

Välkommen!

Ett bryne blir till

Hur skiljer sig olika bryn- och slipstenar åt? Hur använder vi dem i olika landsändar och när väljer vi en viss typ? Vi besöker Loos Brynsåg, där Dick Persson demonstrerar brytning och framställning av brynsten, både i modern tappning och på landets enda fungerande vattendrivna brynsåg som idag är ett friluftsmuseum. Ta gärna med olika slip- och brynverktyg och brynkoppar till träffen för diskussion och jämförelse.

Åter till äng

På Fågelsjö gammelgård och i Fågelsjö by vill man återskapa slåtterängar för biologisk mångfald och upplevelsevärde. Det går inte att återställa forna tiders enorma arealer, så hur ska man välja? Var kan det finnas kvar intressanta arter? Vilka ytor får störst socialt genomslag? Vilka skötselmetoder kan bli aktuella på olika ställen efter en restaurering? Finns det stöd att söka? Vi gör en gemensam gårdsvandring tillsammans med Anders S Johansson, rådgivare inom biologisk mångfald och kulturmiljövården på Länsstyrelsen i Gävleborg. På vandringen får vi även höra om projektet Öppen by; ett positivt exempel på hur man genom frivilligt engagemang kan arbeta med ängsmark och biologisk mångfald på lokal nivå. Ämnena som tas upp på vandringen är relevanta för alla som arbetar med att utöka ängsarealen som utförare eller rådgivare, på egen eller annans mark.

En lie blir till

Liesmeden Mattias Helje berättar och demonstrerar hur en laminerad smidd lie tillverkas, från början till slut. Mattias är nästan ensam i landet om att bevara hantverket liesmide och besitter unika erfarenheter som ger en djupare förståelse för redskapet även för den som använder det.

Tillsammans tittar vi på olika liemodeller och diskuterar våra upplevelser kring kvalitet, former, hårdhet, inställningar med mera. Ta gärna med olika lieblad till träffen för diskussion och jämförelse.

Program

27 juni

11 - 12

Vi träffas vid Fågelsjö gammelgård och hälsar välkommen samt lär känna varandra.

12-13

Lunch serveras på Gammelgården

13-16

Besök och visning av Loos brynsåg

15

Medhavd fika serveras på Loos brynsåg

16.30

(Frivillig) guidning av världsarvsgården BortomÅa.

18

Kolbulle (med lite trevliga tillbehör) serveras på Gammelgården – antingen i fäxet eller utomhus, beroende på vädret.

19 - ?

De som vill utnyttja den ljusa sommarkvällen för att knacka eller slå på ängarna kan lämna brasan. Eller dröja kvar och umgås.

28 juni

09-11

Gårdsvandring över ängarna

Fri aktivitet från 11 till 12

12-13

Lunch och umgänge

13-15

Mattias Helje demonstrerar hur en laminerad smidd lie tillverkas, från början till slut

Efter klockan 15 går det bra att stanna kvar, umgås, slå, knacka, fika eller rentav ge sig ut på en utflykt. Om du vill stanna ytterligare någon dag i Fågelsjö finns möjlighet att få en lokal ciceron som visar den lokala naturen och kulturen.

Anmälan

Anmäl dig senast onsdag 31 maj [här](#).

(Vi ber om överseende med att du behöver ta dig igenom några datasäkerhetsfrågor i anmälan.)

När, var, hur?

Tisdag 27 juni kl 11 till onsdag 28 juni kl 15

Plats: Fågelsjö Gammelgård, mellan Orsa och Sveg. Se karta på nästa sida.

Resa

Det finns buss- och tågstation i Fågelsjö. Buss från Mora på tisdag morgon anländer i tid till träffens början, och avgår på eftermiddagen efter träffens avslut. Tågresor med Inlandsbanan samt andra bussavgångar kräver ankomst och avfärd dagen före och efter träffen.

Övernattning

Vi övernattar på Fågelsjö vandrarhem. Rum är förbokade fram till 31 maj. Först till kvarn! Om vandrarhemmet blir fullt finns fler boendemöjligheter; hör av dig.

Obs: boende ingår inte i arrangemanget; det betalar du själv. Boka på 0657 300 30 eller info@fagelsjo.nu

Ställplatser för husvagn och husbil finns. Hör av dig om du vill campa.

Mat

Mat och fika ingår och ordnas gemensamt för alla deltagare. Meddela eventuell specialkost i samband med att du anmäler dig.

Kostnad

500 kr inkl. moms. Faktura skickas i efterhand.

Kontaktperson Fågelsjö Hembygdsförening

Hannes Schmidt, föreståndare

E-post: info@fagelsjo.nu

Telefon: 0657 300 30

Frågor?

Vänd dig till nätverkets samordnare Hjalmar Croneborg.

E-post: hjalmar.croneborg@gu.se

Telefon: 0706 15 05 75

eller

Jenny Nilsson, innehållsansvarig för 2023 års träff

E-post: jenny@panternigeln.se

Telefon: 0733 87 94 85

Bakgrund

Nätverket Svenska kulturlandskap fokuserar på traditionella skötselmetoder i kulturlandskapet. Nätverket vill samla in och dokumentera kunskap om olika skötselmetoder samt vid behov initiera metodutveckling. Vårt mål är att traditionella skötselmetoder förblir levande, används och bidrar till att höga natur- och kulturvärden i kulturlandskapet bevaras och utvecklas. Nätverket arbetar för att vidareförmedla denna kunskap till brukare, entreprenörer, förvattare och beslutsfattare genom till exempel seminarier, föredrag, träffar, filmer och trycksaker.

Ett viktigt mål med hela nätverket Svenska kulturlandskap är att upprätthålla kunskaper och hålla dem levande inför framtiden. Det gör vi genom att arbeta med olika skötselåtgärder i landskapet, men också genom utbyte med varandra på träffar likt denna. Nätverket är ett forum för kunskapsutbyte och förmedling. Det krävs inget medlemskap för att delta.

Tema ängshävd

Temat ängshävd och lieslåtter innefattar frågor kring markslag, metoder, redskap och annat som rör ängsmarkens skötsel, utveckling och restaurering. Traditioner och metoder varierar över landet och det är angeläget att kunnandet inte går förlorat utan bevaras och utvecklas. Genom att samlas på nationella träffar kan vi ta del av lokala variationer och öka insikten i det hantverk och de metoder vi utövar. Läs med om [traditionell ängshävd](#) här.